

Ilgtspējīga telpiskā attīstība

Jekabs Trusins, Riga Technical University

Kopsavilkums. Projekta "Telpiskās un reģionālās attīstības pētījumu centra izveidošana Kurzēm" mērķis ir veicināt telpiskās attīstības un inovācijas aktivitātes un ekonomisko izaugsmi Kurzemes reģionā, balstītu uz ilgtspējīgas attīstības principiem. Šī mērķa sasniegšanai paredzētas vairākas aktivitātes, tostarp Kurzemes reģiona telpiskās plānošanas stratēģijas sistēmanalīze un imitācijas modeļa adaptācija Kuldiģas novada izveidošanas un attīstības situācijai. Lai izvairītos no kļūdainas un nekompetentas rīcības un darbības projekta realizācijas gaitā, ir jānoskaidro un jādefinē galvenie pamatjēdzieni, kas tiks izmantoti projektā. Ar šo nolūku šajā rakstā izvēlēti daži jēdzieni - attīstība, mērķis, telpiskā plānošana, kopiena, ilgtspējīga attīstība - ,kas varētu būt apspriešanas un diskusiju objekti, lai panāktu vienošanos par šo jēdzienu saturu un vietu zinātniskos, projektēšanas un lēmumu pieņemšanas procesos. Pašvaldību reforma ar jauno novadu izveidošanu izraisa nepieciešamību izstrādāt jaunus novadu attīstības plānus, integrējot pilsētas un lauku teritorijas, izmantojot ilgtspējīgas kopienas koncepciju. Galvenā problēma ir pašreizējās telpiskās plānošanas neatbilstība Eiropas plānošanas standartiem un ilgtspējīgas attīstības principiem, kā arī nespēja nodrošināt plašu un efektīvu sabiedrības pārstāvju piedalīšanos lēmumu pieņemšanas procesos.

Atslēgas vārdi: telpiskā plānošana, ilgtspējīga attīstība, mērķis, modelēšana, novadi.

Šis raksts ir veltīts projekta "Telpiskās un reģionālās attīstības pētījumu centra izveidošana Kurzēm" koncepcijas izklāstam. Projekta mērķis ir izglītības, pētniecības un biznesa kooperācija, lai veicinātu telpiskās attīstības un inovācijas aktivitātes un ekonomisko izaugsmi Kurzemes reģionā, balstītu uz ilgtspējīgas attīstības principiem.

Mērķa sasniegšanai paredzētas vairākas aktivitātes, tostarp Kurzemes reģiona telpiskās plānošanas stratēģijas sistēmanalīze un imitācijas modeļa adaptācija Kuldiģas novada izveidošanas un attīstības situācijai. Lai labāk saprastu projekta mērķi un uzdevumus, jānoskaidro to saturs un būtība.

VAI MĒS SAPROTAM, KO RAKSTĀM UN RUNĀJAM

Iepazīstoties ar dažāda līmeņa plānošanas dokumentiem un publikācijām, rodas iespaids, ka bieži tiek izmantoti dažādi jēdzieni - telpiskā un teritoriālā attīstība un plānošana, ilgtspējīga attīstība, mērķis un stratēģija, kritēriji un indikatori u.tml. - ,kas neatbilst to saturam, ir kļūdaini un maldinoši, izkropļojot šo jēdzienu patieso nozīmi un būtību. Tas notiek visos plānošanas līmeņos un dažādos projektos, kas tiek izmantoti lēmumu pieņemšanai.

Lai izvairītos no šādas kļūdainas un nekompetentas rīcības un darbības projekta realizācijas gaitā, jau no paša sākuma ir skaidri un saprotami jānoskaidro un jādefinē galvenie pamatjēdzieni, kas tiks izmantoti projektā. Tādā nolūkā šajā rakstā izvēlēti dažu jēdzienu skaidrojumi, kas varētu būt

apspriešanas un diskusiju objekti, lai panāktu vienošanos par šo jēdzienu saturu un vietu zinātniskos, projektēšanas un lēmumu pieņemšanas procesos. Kā galvenā metodoloģiskā bāze šiem skaidrojumiem ir sistēmpieeja un sistēmiskā domāšana.

KO NOZĪMĒ TELPISKĀ ATTĪSTĪBA UN TELPISKĀ PLĀNOŠANA?

Attīstība ir darbība, virzība uz mērķi, dinamisks process, kas tiek plānots, aprēķināts, modelēts un vērtēts ar dažādu kritēriju, vadlīniju, ierobežojumu un indikātoru palīdzību. Attīstību realizē ar atgriezeniskās saites palīdzību, kas nodrošina rezultātu un seku nepārtrauktu vērtēšanu, koriģēšanu un attīstības procesa vadīšanu.

Mērķis ir situācijas rezultāts, vieta, ko mēs vēlamies sasniegt noteiktā laika periodā ar vizuālo enerģijas patēriņu. Ilgtspējīga attīstība nav mērķis, bet attīstības process ar papildus nosacījumiem un ierobežojumiem, kas izriet no ilgtspējīgas attīstības principiem.

Te telpiskā plānošana ir cilvēka dzīves vides sistēmiska organizācija lokālā, reģionālā, nacionālā un globālā līmenī.

Ir dažādas telpiskās plānošanas definīcijas. Piemēram Eiropas telpiskās plānošanas kompendijs (Compendium of European Spatial Planning) definē telpisko plānošanu kā metodi, ko plaši pielieto publiskais sektors, lai iespaidotu nākotnes aktivitāšu izvietojumu telpā (Eiropas Komisija, 1997). Kompendijs nosaka, ka telpiskā plānošana tiek pielietota ar mērķi izveidot racionālu teritoriālo organizāciju zemes izmantošanai un sasaistei, līdzsvarot attīstības prasības un nepieciešamību aizsargāt apkārtējo vidi un sasniegt sociālās un ekonomiskās attīstības mērķus. Tas iekļauj koordinācijas pasākumus ar citu sektoru politikas telpisko ietekmi, lai sasniegtu vienmērīgāku ekonomisko attīstību starp reģioniem nekā to var veidot ar tirgus spēkiem, kā arī regulēt zemes un īpašuma lietošanas izmaiņas.[5]

Telpiskā plānošana ir svarīga ekonomisku, sociālu un ekoloģisku uzlabojumu sasniegšanai, radot stabilus un paredzamus apstākļus investīcijām un attīstībai, nodrošinot sabiedrības ieguvumus no attīstības, kā arī veicinot saprātīgu zemes un dabas resursu izmantošanu attīstībai. Telpiskā plānošana tādējādi ir svarīgs instruments ilgtspējīgas attīstības veicināšanai un dzīves kvalitātes uzlabošanai.

Sekojošie astoņi punkti parāda galvenos uzdevumus, kāpēc telpiskā plānošana ir plaši pielietota daudzās valstīs, tai skaitā arī pārejas perioda valstīs:

Paredzēt vīziju un saturīgus virzienus, kā arī stratēģisko vērtējumu ne tikai vēlamam, bet arī iespējamam dažādos kontekstos.

Aizsargāt cilvēka tiesības. Kad cilvēki iegūst zemi, viņi saņem noteiktas tiesības un pienākumus. Ir nepieciešams vadīt

izmaiņas tādā veidā, kur šīs tiesības un pienākumi tiek respektēti.

Aizsargāt dabas sistēmas. Dabas sistēmām ir savas operatīvās prasības, kas jārespektē, kad ir jāpanāk ilgtermiņa ilgtspējīga cilvēces attīstība un jānovērš liela mēroga vides degradācija, vai vismaz tās minimizācija.

Efektīvi izmantot resursus. Resursi, tādi kā zeme, ūdens, enerģija, finanses, būvmateriāli u.c., ir ierobežoti. Lai tie būtu pietiekami, nepieciešams tos izmantot saprātīgi, nodrošinot maksimālu efektu.

Panākt augstāku pakalpojumu kvalitāti visās sfērās.

Koordinēt akcijas un investīcijas, nodrošinot maksimāli pozitīvu resursu investīciju ietekmi.

Noteikt prioritātes. Menedžēt un izmantot resursus vajadzīgos virzienos.

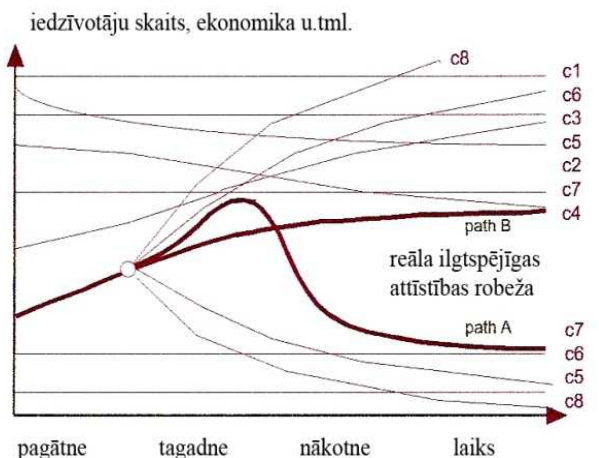
Novērst funkciju dublēšanu dažādos departamentos un valdības institūcijās.

Telpiskā plānošana ir apsvērumi par to, kas un kur varētu un kam vajadzētu notikt. Tā pēta dažādu politiku un prakses mijiedarbību reģionālā telpā un nosaka vietu lomu plašākā kontekstā. Tā iet krietni tālāk par "tradicionālo" teritoriālo plānošanu un nosaka stratēģisko ietvaru, lai vadītu nākotnes attīstību un politikas ieviešanu. Teritoriālā plānošana ir telpiskās plānošanas sastāvdaļa, kas nodarbojas ar zemes sadalīšanu un izmantošanu dažādiem funkcionāliem mērķiem.

KAD TELPISKĀ ATTĪSTĪBA KĻŪST ILGTSPĒJĪGA?

Ilgtspējīga attīstība nav mērķis, bet mērķa sasniegšanas process, kam piemēroti papildu nosacījumi un ierobežojumi, kas izriet no ilgtspējības principiem.

Ir daudzi ierobežojumi, kas nosaka sociālo attīstību. Daži no tiem ir elastīgi līdz noteiktai robežai, bet lielākā daļa – nemainīgi. Šie ierobežojumi nosaka kopējo iespējamo ilgtspējīgas attīstības scenāriju skaitu un definē robežu starp reālu ilgtspējīgas attīstības iespēju un fikciju (1. attēls).

1. att. Attīstību ierobežojošie faktori. Ierobežojumi (faktori): c1-Dabas likumi; c2-Apkārtējā vide; c3-Saules enerģija, resursi; c4-Vides nestspēja; c5-Cilvēka rīcība, uzvedība; c6-Politika, kultūra, tehnoloģijas; c7-Vērtības, ētika; c8-Realizācijas laiks.[6]

TELPISKĀ PLĀNOŠANA EIROPAS SAVIENĪBĀ (ES)

Izejot no ES ilgtspējīgās attīstības stratēģijas, pēdējo desmit gadu laikā ES struktūras ir veicinājušas integrētu reģionālo telpisko plānošanu un pārvaldību. Jo īpaši liela nozīme ir mēģinājumam izstrādāt integrētu attīstības ietvaru visai Eiropas teritorijai, kopīgā darbā radot Eiropas telpiskās attīstības perspektīvu (ESDP), kas tika 1999. gada maijā apstiprināta Potsdamā ES ministru sanāksmē [7]. Eiropas Savienības telpiskās attīstības politikas galvenais mērķis ir ES teritorijas līdzsvarota un ilgtspējīga attīstība un ES reģionu izlīdzināšana, sasniedzot Eiropas politikas trīs pamatmērķus:

- ekonomiskā un sociālā kohēzija;
- dabas resursu un kultūras mantojuma aizsardzība un apsaimniekošana;
- Eiropas teritorijas līdzsvarota konkurētspēja.

ESDP ir svarīgs politisks dokuments, kas veicināja telpiskās plānošanas attīstību Eiropas Savienības vecajās un jaunajās dalībvalstīs.

ES stratēģiskās vadlīnijas kohēzijas jomā 2007.–2013.g.g. plānošanas periodam uzsver "integrēto pieeju" kohēzijas politikai, izvirzot mērķus sociālajā un vides jomā, kā arī paredzot ekonomisko izaugsmi un darba vietu skaita palielināšanos. ES teritoriālā kohēzija ir priekšnoteikums ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes sasniegšanai, sociālās un ekonomiskās kohēzijas – Eiropas sociālā modeļa – ieviešanai, visos reģionos nodrošinot visiem to pilsoņiem vienādas iespējas un attīstības perspektīvas. Kohēzijas politika ir vērsta uz visu Eiropas reģionu globālo konkurētspēju stiprināšanu un ilgtspējīgumu, kas ir saskaņā ar atjaunoto Lisabonas stratēģiju, par kuru vienojušās dalībvalstis 2005. gadā.

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA ANGLIJĀ

- Plānošanas sistēma ir atslēga ilgtspējīgas attīstības īstenošanai. Anglijas valdības plānošanas politikas dokumenti [8] nosaka sekojošas prasības ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai: plānošanas politiku mājokļu attīstībai pirmkārt uz degradētām teritorijām ar lielāku apbūves blīvumu nekā iepriekš, samazinot vajadzību apgūt jaunas teritorijas;
- jaunu mājokļu attīstība pilsētu centros, kas ir pieejami gājējiem – ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu, tādējādi samazinot atkarību no privātām automašīnām;
- dabas un vēsturiskās vides politika nodrošina ēku saglabāšanu un atkārtotu izmantošanu un aizsarga dabas resursus;
- lauku teritorijām jānodrošina stingra attīstības kontrole atklātā lauku teritorijā un ainavu aizsargāšanu par labu visiem.

ILGTSPĒJĪGAS KOPIENAS

Dažādos līmeņos notiekošie politiskie procesi ES veicina ilgtspējīgas attīstības un ilgtspējīgas kopienas [9] definīciju un mērķu saskaņošanu, lai Bristoles vienošanas par ilgtspējīgu kopienas stratēģiju tiktu ieviesta visās ES-27 valstīs un tiktu sameklēti vajadzīgie resursi un apmācības tīkli, ar mērķi

sekmēt Eiropas ilgtspējīgas kopienas stratēģijas īstenošanai visās dalībvalstīs laika periodā no 2007.– līdz 2013. gadam.

Kopiena [3] ir cilvēku grupa ar kopīgām teritoriālām, ekonomiskām, sociālām un kultūras interesēm. Ilgtspējīga kopiena nav atkarīga no ārēja atbalsta, tiek galā un atveseļojas pēc stresiem un triecieniem, saglabājot ilgtermiņa dabas resursu produktivitāti un nodrošinot kopienas locekļiem līdzvērtīgas iespējas; saglabā vai stiprina savas spējas un vērtības šodien un darīs to arī nākotnē, saglabājot neizsīkstošu dabas resursu bāzi. Apvieno sevī spējas, vērtības (kā materiālos, tā arī sociālos resursus) un aktivitātes, kas nepieciešamas iztikas līdzekļu nodrošināšanai.

Kopienas infrastruktūra ir sociālās, psiholoģiskās un kultūras struktūras esamība. Organizāciju, institūciju, fiziskās infrastruktūras (sabiedriskās saietas vietas, komunikāciju līdzekļi) esamība kopienā.

Nemot vērā Latvijas teritoriālo reformu un novadu izveidošanu, viens no virzieniem varētu būt ilgtspējīgu kopienu organizācija, kas iemieso ilgtspējīgas attīstības principus lokālā līmenī. Ilgtspējīgas kopienas ir vietas, kur cilvēki grib dzīvot un strādāt, nodrošinot augstu dzīves kvalitāti. Ilgtspējīgu kopienu stratēģijas pamatā ir vēlme uzlabot vietējo un reģionu ekonomiku, nodrošinot tās izaugsmi, un pievērsties kopienu vides un sociālajām problēmām, jo īpaši veicinot nelabvēlīgo apvidu reģenerāciju un atjaunotni, kā arī iekļaujot politikas aspektus pārvaldes mehānismā. Centieniem panākt lielāku politikas saskaņotību un ciešāku ekonomikas, sociālo un vides mērķu iekļaušanu līdzī nāk nepieciešamība kāpināt kompetenci un veicināt zināšanu apmaiņu saistībā ar ilgtspējīgu kopienas stratēģiju.

TELPISKĀ PLĀNOŠANA LATVIJĀ

Pēc neatkarības atjaunošanas un pievienošanās Eiropas Savienībai Latvija tika iesaistīta jaunajos Eiropas telpā notiekošajos izmaiņu procesos:

- ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādāšanā;
- kohēzijas procesu nodrošināšanā teritoriālā, ekonomiskā un sociālā līmenī;
- telpiskās plānošanas perspektīvas izstrādāšanā.

Šodienas Latvijas aktualitāte - izveidot telpiskās plānošanas sistēmu un struktūru, nodrošināt vadības un speciālistu līmenī telpiskās plānošanas realizāciju un monitoringu, veidot plānošanas politiku visās nozarēs, kas ir saprotama un pieņemama visā Eiropā.

Esošā situācija Latvijā telpiskās plānošanas jomā raksturojama šādi:

Pašvaldību reforma ar jauno novadu izveidošanu rada nepieciešamību izstrādāt jaunus novadu attīstības plānus, integrējot pilsētas un lauku teritorijas un pielietojot policentrisma principus. Novadu un reģionu telpiskās attīstības plānus jāsaskaņo ar Latvijas nacionālās attīstības plānu un Eiropas Savienības stratēģiskajām direktīvām, kas prasa esošo plānu kritisku novērtēšanu un progresīvas metodoloģijas izstrādāšanu.

Telpiskās plānošanas procesā netiek izmantota sistēmiskā pieeja un modelēšana, kā arī plānošanas mērķu sasniegšanas kvantitatīvās vērtēšanas metodes un indikatori. Tas būtiski pazemina telpiskās attīstības lēmumu pieņemšanas kvalitāti

visos līmeņos un rezultātā pazemina iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Plānošanas dokumentiem ir deklaratīvs raksturs un ilgtspējības principi netiek izmantoti telpiskās plānošanas konkrētajos risinājumos. Telpiskās attīstības prognozēs nav atrodamā plānojuma perspektīvas seku analīze un novērtējums atbilstoši ilgtspējīgas attīstības principiem.

Lēmumu pieņemšanas process dažādos Latvijas reģionu pašvaldību līmeņos balstās uz subjektīviem priekšlikumiem telpiskās plānošanas jomā, kas izsauc nevēlamas sekas ilgtermiņa attīstībā un pazemina cilvēku dzīves kvalitāti.

Eiropas zinātniskā un praktiskā pieredze liecina par pieaugošu datormodelēšanas programmu izmantošanu stratēģiskās un reģionālās telpiskās plānošanas jomā.

Galvenā problēma ir pašreizējās telpiskās plānošanas neatbilstība Eiropas plānošanas standartiem un ilgtspējīgas attīstības principiem, kā arī nespēja nodrošināt plašu un efektīvu sabiedrības pārstāvju piedalīšanos lēmumu pieņemšanas procesos.

Projektā paredzētās aktivitātes veicinās šo problēmu risināšanu un mērķu sasniegšanu.

Novada attīstības imitācijas modelēšana dos iespēju lēmumu pieņēmējiem un sabiedrības pārstāvjiem labāk saprast plānošanas procesa būtību, apspriest un izvēlēties attīstības variantus, izmantojot konkrētus un precīzus kritērijus un detalizētus indikatorus. Imitācijas modelis dos iespēju iepazīties ar īstermiņa un ilgtermiņa sekām lēmuma pieņemšanas rezultātā, kā arī pārbaudīt dažādus attīstības variantus. Imitācijas modelis var kalpot kā novada attīstības monitoringa instruments, neprasot regulāru plānošanas projektu korekciju un ir jāveic sistēmanalīzes pētījums un datorprogrammas adaptācija, izmantojot Eiropas un pasaules dinamiskās modelēšanas pieredzi. Paredzēti kontakti ar Vācijas un Austrijas zinātniekiem telpiskās plānošanas modelēšanas jomā, kā arī plaša informācijas avotu analīze. Imitācijas modelis pieļauj jebkuru jaunu problēmu apspriešanu, risināšanu un lēmumu pieņemšanu augstas kvalitātes līmenī.

Lai izstrādātu, apgūtu un ieviestu telpiskās plānošanas imitācijas modeli pašvaldību ikdienas praksē, tiks izmantota RTU zinātnisko struktūrvienību pieredze imitācijas modelēšanā, kā arī augsti kvalificētu speciālistu piesaistīšana.

Projekts tiks ieviests ciešā partneru sadarbībā starp Kuldīgas novada Domi un Rīgas Tehnisko universitāti. Katrs projekta partneris ir uzkrājis unikālu projektu pieredzi un katrs no tiem ienesīs ievērojamu ieguldījumu savā īpašajā projekta sadaļā.

PROJEKTA REZULTĀTI

Šī projekta veiksmīga realizācija veicinās Lisabonas stratēģijas ieviešanu un dos sekojošus rezultātus:

1. Starpdisciplinārās un starptautiskās kooperācijas tīkla izveidošana no izglītības iestādēm, pētījumu un attīstības institūcijām un vietējām pašvaldībām telpiskās attīstības un inovācijas zinātnu studijām un apmācībai;
2. Izveidoti padomnieku pakalpojumi jauno plānotāju kompetences uzlabošanai, pastiprinot esošās savstarpējās aktivitātes ilgtspējīgas attīstības atbalstam Latvijā, Norvēģijā, Vācijā un Somijā;

3. Izveidots Kurzemes Telpiskās plānošanas un ilgtspējīgas attīstības centrs Kuldīgā;
4. Rīgas Tehniskās universitātes Telpiskās un reģionālās attīstības pētījumu centra ierīkošana RTU inovācijas inkubatorā.

SECINĀJUMI

Ieskats telpiskās un teritoriālās attīstības un plānošanas problēmu un mērķu interpretācijā parādīja nopietnas terminoloģiskas problēmas un dažādas pieejas problēmu izprātnei, risināšanā un plānošanā. Lielas domstarpības ir attiecībās ar ilgtspējīgu attīstību un tās principu pielietošanu telpiskajā plānošanā. Dramatiska situācija valda attīstības mērķu noteikšanā. Ir populāri mērķu noskaidrošanu un definīciju sākt no zemākā līmeņa - sabiedrības aptaujas rezultātā - pakāpeniski virzot to uz augšu - lokālā un reģionālā līmenī. Šī procesa rezultātā tiek izvirzīti un formulēti labākajā gadījumā tautsaimniecības nozaru (sektoriālie) ekonomiskie mērķi, cerot, ka tie novedīs pie kāda kopēja, integrēta reģionālā vai nacionālās attīstības mērķa (vīzijas). Tāds rezultāts daļēji sasniegts Latvijas nacionālajā attīstības plānā, kur formulēta valsts attīstības vīzija kā dzīves kvalitātes paaugstināšana. Nevienā citā plānošanas dokumentā šis attīstības virziens nav turpināts un lielākoties tiek noraidīts, neko nepiedāvājot tā vietā. Tas pilnībā attiecas uz visu līmeņu teritoriālās un telpiskās plānošanas līmeņiem.

Ilgspējības principi netiek konsekventi izmantoti un pielietoti telpiskās (un vispārējās) attīstības koriģēšanai un inovatīvu koncepciju izstrādāšanai, jo nav skaidrs, kādiem mērķiem tie kalpo. Ja nav skaidru mērķu, nav arī pamatotu risinājumu un priekšlikumu.

Lai izstrādātu Kurzemes reģiona un Kuldīgas novada ilgtspējīgas telpiskās attīstības vīziju ir jāapkopo Eiropas Savienības dalībvalstu pieredze, jāizstrādā mērķtiecīgas attīstības teorētiskais modelis un jāizveido telpiskās attīstības

dinamiskais imitācijas modelis politisko lēmumu pieņemšanai un nepārtrauktam monitoringam. Kuldīgas novada domes un RTU kopējais projekts var ielikt pirmo stūrakmeņi šīs sarežģītās problēmas risinājumā.

LITERATŪRAS SARAKSTS

- [1] Brussels European Council 14 December 2007 Presidency conclusions. Point 56. www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/.../97669.pdf
- [2] The UK Government Sustainable Development Strategy <http://www.defra.gov.uk/sustainable/government/publications/uk-strategy/>
- [3] Ilgtspējīgas kopienas http://www.partneribas.lv/latv/kopiena_p.htm
- [4] Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums www.kurzemesregions.lv/.../ter_plan/
- [5] Spatial Planning - Key Instrument for Development and Effective Governance .UNITED NATIONS . New York and Geneva, 2008 www.unece.org/hlm/prgm/urbanenv/perf/.../spatial_planning.pdf
- [6] Hartmut Bossel. Indicators for Sustainable Development: Theory, Method, Applications A Report to the Balaton Group . 1999. www.iisd.org/pdf/balatonreport.pdf
- [7] ESDP European Spatial Development Perspective. European Communities, Luxembourg 1999 ec.europa.eu/regional_policy/.../som_en.htm
- [8] The UK government sustainable development strategy. Department for Environment- 2005 - Business & Economics - 186 [lp.books.google.lv/books?isbn=0101646720](http://books.google.lv/books?isbn=0101646720)

Jekabs Olgerts Trusins. Dr.habil.arch (1992), Latvian Council of Science; Dr.sc.ing. (1971), Polytechnic Institute, Vladivostok.

Work experience: Professor, RTU, Faculty of Architecture and Urban Planning; Chief, Senior Researcher, RTU Spatial and Regional Development Research Centre; Chief of Department of Architecture and Urban Development, Latvian Research Institute of Civil Engineering. Publication - 5 books, 100 papers. Last papers: A Conceptual Framework for Dynamic Modeling of Sustainable Development for Local Government in Latvia (2010); Toward Lifelong Planning Education in Latvia (2007); The Ecological Reconstruction of the Cities (2006); Trusins is Representative from Latvia in the Association of European Schools of Planning; Member of Systems Dynamuc Society; Member of COST TU-06-02 Management Committee; Member of Latvian Architects Society; Member of Latvian Academy of Architecture.

Address: 3/3 Pulka Str., Riga, LV-1007, Phone +371 29155182; e-mail: trusins@gmail.com

Jekabs Trusins. Sustainable spatial development

The project "The establishment of Spatial and Regional Development Research Center in Courland" aims at strengthening co-operation between educational institutions, research and development institutions and businesses to promote spatial development and innovation activities and economic growth in the region of Kurzeme, based on the principles of sustainable development. To achieve this goal are a series of activities, including the systematic analyse of Kurzeme region spatial development strategy and adoption of simulation model for Kuldiga county creation and development. For the correct project implementation, should be explored and defined the key concepts that will be used in the project. With this intention in this article, selected certain concepts of votes that would be a topic of discussion and negotiation to reach an agreement on the concept of content and sites of scientific, design and decision-making processes. As the main methodological basis for these explanations is systemic approach and thinking. Spatial planning is a systemic organization of human living environment on all levels to promote sustainable development and quality of life. Local government reform with the creation of new counties caused the need to develop new county development plans for the integration of urban and rural areas through sustainable community concept. The main problem is the current mismatch of spatial planning and the planning standards for the sustainable development, as well as the inability to provide a wide and effective participation of representatives of public decision-making processes.

Екабс Трушиньш. Устойчивое пространственное развитие

Цель проекта "Центр исследований пространственного и регионального развития в Курземе" поощрять мероприятия пространственного развития и инноваций и способствовать экономическому росту в Курземском регионе, которые основываются на принципах долгосрочного развития. Мероприятия проекта предполагается системный анализ и имитационная модель стратегии пространственного планирования Курземского региона и ее апробация для Куддигского края. Для корректной реализации проекта, необходимо выяснить и определить дефиниции главных понятий, которые будут использованы в проекте. С этой целью для статьи выбраны несколько понятий - развитие, цель, пространственное планирование, община, устойчивое развитие - которые могут быть объектами дискуссий и обсуждений, чтобы прийти к соглашению о месте этих понятий в научной и проектной среде, а также в процессах принятия решений. Главной методологической базой является системный подход и системное мышление. Пространственное планирование - это системная организация жилой среды человека на всех уровнях для поощрения устойчивого развития и улучшения качества жизни. Реформа самоуправления Латвии и создание новой административной единицы - край - предопределили необходимость разрабатывать новый план развития края, интегрируя городские и сельские территории, используя концепцию устойчивых общин. Главная проблема - это несоответствие существующего пространственного планирования стандартам планирования Европы и принципам устойчивого развития, а также неспособность обеспечить широкое и эффективное участие представителей общества в процессах принятия решений.